

El Centre Democràtic i Progressista de Caldes de Montbui presenta un llibre sobre la seva història

written by Redacció Unilateral | 2 d'abril de 2017

Sense parar de ploure tota la tarda, el dissabte 1 d'abril es va presentar a la seu de l'ateneu Centre Democràtic i Progressista, de la vila termal de Caldes de Montbui, el llibre que resumeix els seus 150 anys d'història escrit per Amàlia Bosch i editat per Rúbrica Editorial.

El projecte de recerca històrica es perpetuava de bastants anys enrere, però entre els historiadors locals no hi havia qui se'n volgués fer càrrec, ni tampoc es trobava el perfil de la persona que, de la manera més objectiva possible, abordés un treball en certa manera delicat. El Centre és un ateneu republicà que des de les seves arrels en el Sexenni Democràtic (1868-1874), passant per la fundació el 1886, fins a la incautació pel règim de Franco el 1939 (edifici i arxius), havia tingut un fort lideratge en la política municipal, la cultura i la transformació social. Havien quedat esborrades quasi totes les pistes sobre el seu passat, i entretant creixien les sospites, les llegendes, la bretxa entre dretes i esquerres i còmplices i víctimes de l'aniquilació de l'entitat. Per sort el 1976, mort Franco, l'església de Caldes, que havia ocupat l'edifici des del 1939 i era propietària del cens que pesava sobre l'entitat, el posa en mans del municipi i els antics socis. Altres ateneus confiscats el 1939 encara no han estat retornats als seus legítims propietaris.

El 2013 algú suggereix contractar l'Amàlia Bosch, historiadora de Gallifa, que el 1991 havia publicat un estudi global del

fenomen ateneístic a Catalunya amb el títol Els ateneus de Catalunya 1854-1990. L'Amàlia tenia un plus afegit: que no és de Caldes de Montbui i per tant no s'ha sentit pressionada per les opinions i les pors locals.

Assistiren a l'acte unes 150 persones, distribuïdes en les taules del Cafè del Centre. Ramon Vilageliu, editor de la revista Vallesos, es va posar el públic a la butxaca coordinant les intervencions i obrint noves vies de coneixement del llibre. Preneren la paraula el president del Centre, Jaume Pieres, l'autora, Amàlia Bosch, i el regidor de Cultura, Isidre Pineda.

Hi va haver unanimitat en subratllar que és un encert que el llibre no se cenyeixi exclusivament a la història de l'entitat. Les primeres 100 pàgines es refereixen exclusivament al municipi i la societat calderina de la segona meitat del segle XIX i primera del XX. Caldes de Montbui, una vila on l'agricultura ha tingut molt pes, té un element que la fa singular i és el principal motor de la seva economia: l'aigua calenta, que brolla entre 74 i 76 graus; les restes arqueològiques de l'entorn de l'actual Font de Lleó daten de l'ocupació romana. En el llibre s'aborden la importància dels camins que passen per Caldes, com ara l'antiga via romana i després camí medieval que unia Barcelona i Vic, enfront del camí que, partint de Barcelona, passava per Granollers i el pas del riu Congost en direcció a la capital osonenca. També s'analitzen les diferències socials entre rics i pobres, i els allistaments de soldats, amb informació sobre el pes, el tallatge, la procedència geogràfica, així com la mortalitat entre els 0 i els 18 anys. Un apartat destacable és l'anàlisi de la resistència d'homes de Caldes a signar amb el nom de pila castellà quan exerceixen càrrecs públics o bé, com a ciutadans, s'adrecen per escrit a l'ajuntament. Fou un acte de valentia mantenir la identitat catalana, ja que després del 1716, amb el Decret de Nova Planta, la persecució de la llengua de Catalunya és implacable.

La resta del llibre descriu aspectes concrets dels ateneus, com ara les activitats culturals, la societat de socors mutus, l'escola impulsada per Ferrer i Guàrdia, les juntes directives, biografies dels presidents... Quan arriba la Segona República l'ateneu s'implica en política, presentant el 1931 i comicis posteriors municipals una candidatura pròpia. El 1936 Esquerra Republicana pren el control de l'entitat i, en començar la guerra civil, s'estableix als seus locals el Comitè Antifeixista. En acabar la guerra el Centre és confiscat, el president és internat en un camp de concentració al Rosselló, i els membres de les juntes directives i les seves famílies són investigats, perseguits i pateixen empresonaments i mort.

Des del 1976, quan el Centre Democràtic i Progressista recupera l'edifici i legalitza la situació, es converteix en un lloc de referència a Caldes, una aposta per la cultura i l'obertura política. Com diu el seu president: «Som així, nosaltres, hereus dels nostres antics, que, com ells encara ara maldem per una societat més justa, més sàvia i més lliure».